

טייס בטחון או ספור מעופף ללא מוסר השכל

הקדמה ואזהרה:

יותר מדי אירועי בטיחות התרחשו לאחרונה. מרוב עיזבונות התאפקתי עם הספור הדמיוני הזה עד יעבור זעם ויישכח מעט הצער. למיטב ידיעתי, המונח "טייס בטחון" אינו מעוגן בחוק אלא הוא המצאה של חברות הביטוח - "אל תטוס בגפך במטוס עד שיהיו לך איקס וחצי שעות"; או של חברות ההשכרה - "שמע הוא טייס צעיר, עוד לא טס למצדה, אז אולי אתה רוצה...". תפקידו וסמכותו, למעט להזכיר לטייס הצעיר במטוס המתקדם להוריד גלגלים או לקפלם, מעולם לא נדונו והוגדרו. מה קורה כששני טייסים בכירים טסים יחד? מי טייס בטחון של מי?! במקרה כזה, כשהעסק משתבש, הקרב קשה מנשוא וכבר פרסמתי בעבר ספור שנקרא "קרב אוויר מעל הראקליון" ונגמר, למזלנו ולמזל הטייסים, בטוב, רק עם סטיק עקום (וגם כתבתי פעם מאמר על מגוון חוויותיי מכסא ימין..).

פרק ראשון – עבדכם נקרא ע"י מנכ"ל חברת התעופה להתייצב לדגל.

מישהו, השם לא חשוב, החליט לארגן מטס עם סעודה במצדה. התארגנו כעשרה מטוסים ו"אודרוב" יוצאים. חברים הזמינו אותי לטוס איתם במטוסם. בעודני מתארגן, הגיע טלפון בהול ממנכ"ל חברת ההשכרה. ידעתי כבר מה מצפה לי, זו לא פעם ראשונה שהוזעקתי לדגל. "שמע" אומר לי הקשוח, "טייסת צעירה, חמודה, עם הרבה אמביציה, ששים ושבע שעות כולה". לא התאפקתי ואמרתי לו שחבל שלא שישים ושמונה (68). "למה?", תהה מר קשוחי, "כי אז זה היה "חכם" או "זונה" בגימטריא", השבתי. "לקחת משהו הבוקר או חלילה שתית משהו?", נתבהל, בעוד אני משחרר רצועותיי, מנתק את האוזניות ואוסף את שאר פקלאות הטיסה כדי להמיר את מושבי המרווח ואת חברת ידידי הוותיקים ולהידחק בססנה 152 בחברת צעירה אמביציוזית שמתעקשת לטוס עם עוד תשעה מטוסים לשדה הכי נמוך בעולם. "לא מצאתי אף מדריך שיאות לטוס איתה למרות שכולם נהנים לטוס בחברתה. טייסת טובה. לא תצטער" חתם מיסטר קשוח.

פרק שני – ההכנות והתדריך

ניצלתי את ההזדמנות לסיבוב שלישי של קפה והתיישבנו לתדריך ולהגדרת תפקידים (וסמכויות). "נעימים מאודים" (הרבים של "נעים מאוד"), לחיצת יד, חיוכים נבוכים וטייסת נתיבי האוויר בפוטנציה שולפת את מפתה ה"מדוגמת" ומבהירה לי את מסלול טיסת המרחב שהיא הגישה. תפקידי לדאוג שהיא לא תתנגש בדרך באחד מתשעת המטוסים האחרים, לא תתברבר ותיכנס חלילה ל-CTR של נבטים, ולא תגיע לאירביד רחמנא ליצנא, או ל"נסיכה עאליה" בעמאן. בטיסה אני שותק. הבחורה מכירה את מלאכתה, ואז, לאור ניסיוני רב השנים בניסויי טיסה, ופה ושם קצת בחקירות אירועי בטיחות, הצפתי את סוגיית הסוגיות. "את יודעת שאני לא מדריך?", שאלתי בחיוך. "ודאי ודאי" היא עונה בגששית (נחמד לגלות שיש צעירות שמכירות את השפה, אבל אולי נפלט לה במקרה ורק לאוזניי נראה שהיא שולטת בשפה...). "אני בקושי מכיר את הססנה 152 הזו, אז אל תבני על "אתה לוקח!!", כשתהיי בצרות". "הסר דאגה מליבך" היא משיבה ואז, אחרי ששאלתי אותה איך היא מעריכה את עצמה כטייסת והיא

ענתה "יופי חי!", הטלתי את הפצצה. "תקשיבי חביבתי, אני לא מדריך ולא רוצה להיות מדריך, ואני בעצם משמש לך גננת בטיסה, אבל אם תהיה תקלת מנוע, חלילה וחס, אז מאחר וברור לך שאיני מדריך, ושאת טייסת טובה, שלא תהיינה אי הבנות, אני מוריד לך זפטה איומה באגרופ שמאל שלי, מעלף אותך שלא תפריעי לי, ומבצע נחיתת אונס לבד בלי הפרעות!". הבחורה השליכה את המפה ורצה בבעתה למנכ"ל. "הוא פסיכי האיש הזקן הזה!!!!" שמעתי אותה זועקת. אפילו ילדיי החצופים אינם קוראים לי זקן בשעת רתחה, והפסקונדיאקית הצעירה הזו מעיזה. "הוא מתבדח" שמעתי אותו מרגיע, "מין חוש הומור" צינן את האווירה. "מה לא עושים בשביל להרוויח ארבע שעות טיסה ביום שישי" חלפה מחשבה נאלחה במוחי היהיר. התפייסנו ותפשנו את מקומנו במטוס.

פרק שלישי – אמ"ל – אין מה לספר – הילדה שולטת בחומר

"כמה שהדרך למצדה יודעת להיות ארוכה" חשבתי אחרי שחלפנו את כל תיקוני הדרך של "כיפת ברזל". המצאנו "ניצן" בים, הודינו ל"הודיה", עצמנו עיניים ל"עוצם" ואנסנו את שמורת פורה. בבית קמה חזרנו לנתיב הישן. הילדה טסה כמו גדולה. זיהתה רוב הזמן עוד ארבעה מטוסים לפחות לפנינו, דיברה בנימוס עם חגווי הסלע ב"חגב", התרחקה מנבטים כנדרש ואנחנו נחותים מתחת לפני הים.

פרק רביעי – מחשבות ושיחות בדרך חזרה

בדרך חזרה הבחורה כבר נפתחה ואפילו הצלחנו להחליף כמה מילים. העלבון של התדריך עדיין לא נמוג. "מי לדעתך הוא מפקד המטוס לפי החוק?" היא שואלת. נתקלנו... "את! חד משמעית!" השבתי. "לא לפי החוק. אם מנהל המטס הגיש את תוכנית הטיסה אז הוא מפקד הטיסה, ואם הוא רשם את מר קשוחי כטייס כי הוא לא ידע מי יהיה הטייס במטוס הזה, אז מר קשוחי, אפילו שהוא על הקרקע, נחשב למפקד", לימדה אותי זבת החוטם. "בחייך, לא עושה שכל" ניסיתי לסגל את לשון הנוער המאונגלזת. "אתה יודע שכשעשיתי את המבחן, לבוחן של רת"א אסור להיות מפקד המטוס בגלל הביטוח, ואני הייתי מפקדת המטוס ולקחתי נוסע לפני שהיה לי רישיון..." חייכה אלי בעליונות של "אתה רואה שאתה לא כל כך חכם כמו שאתה חושב". חייכתי. "תגידי" אמרתי לה כשחלפנו את צומת שוקת בדרכנו חזרה, "את טייסת או עוכרת דין?". "טייסת חובבת חוקה ובזמני הפנוי אני מוצאת שטויות בתקנות". (בטח עכשיו היא תגיד לי שלא צריך לקרוא לבחינה ברת"א "חוקה", אלא "תקנות ופמ"ת", אבל היא לא אמרה). ניסיתי לתת לה רמזים איך מוצאים את הנקודות בדרך בניסיון להחזיר את כבודי האבוד. באשקלון חזרה לנקודת המפתח: "התכוונת ברצינות לזפטה על הראש במקרה תקלה? אתה לא חושב שעוד טייס, אפילו אם הוא צעיר עם עודף בטחון, יכול לעזור לך לנחיתת אונס?". "חד משמעית כן, אבל רק אם אנחנו מכירים והגדרנו תפקידים מראש. אבל כשאני טס פעם ראשונה, עם טייסת עם הרבה בטחון, ועכשיו אני מעריך שדי בצדק, אני לא לוקח סיכונים. בצבא טסתי מספיק עם כל מיני טייסים שלא הכרתי מראש וסחטתי כל הברה מ"שמע ישראל" כל עשרים שניות במהלך הטיסה. למה לי להסתכן בזמני הפנוי כשזה לא מקצוע אלא תחביב?!". הצלחתי להעלות בדל חיוך על שפתותיה. "את מוכנה לשמור מייל בים ולא לתת לרוח המערבית לסחוף אותך מעל המסלול בפלמחים" הערתי לה, בפעם הראשונה בשעתיים ועשרים של זמן טיסתנו המצטבר.

פרק חמישי - אחרית דבר – חלק ראשון.

נחתנו. "היה כיף!" צהלה העוללה. כשהתכופתי לתקוע את הצ'וקים תחת הגלגל התכופה הנערה ובקרחת הקטנה שבזקן, על לחיי הימנית, העניקה לי נשיקונת. מהשוק דפקתי את הראש בכנף במהלך ההתיישרות. הרגשתי אדום כמו עגבנייה שלוקה (לא רציתי לחרוג מהסיפור ולציין לאיזה אבר מגופן של הסקנדינביות המשתזפות בעירום באי מיקונוס הרגשתי דומה). כשהתיישבנו לתחקר אמרה שהיא קראה לי זקן בקול רם בכדי שאשמע ואתרגז, כי היא יודעת מאבא שלה שזה הדבר שהכי מרגיז מבוגרים, והיא באמת לא חושבת שמי שהוא מעל ארבעים הוא זקן. אפילו אם בתבונתה כי רבה היא עבדה עלי, זה לא כל כך היה איכפת לי, כי עשרים שנה מתחת לגילי זו באמת מחמאה לא מבוטלת...

לשאלתי מה תוכניותיה להמשך היום ענתה שעד כמעט שש היא פנויה. "טוב", אמרתי, ובהימור על כל הקופה הצעתי לה לסעוד יחד צהריים כחברים (אולי ידידים) ואחרי זה, כשהרצליה תפתח מחדש אחרי ה"שלאפטשטונדה" (מנוחת הצהריים אצל הייקים שבנו את כפר שמריהו) אקח אותה לסיבוב קצרצר ב"מוני". הבחורה צהלה ושמחה. "היא באמת נימפומנית של טיסות כמו שהציגה עצמה", חשבתי.

פרק שישי ואחרון באמת

מה לא עשיתי בשביל לעורר את קנאתה, הערכתה, הכבוד שלה, ובעיקר שתלמד להדור ולא לעדור פני זקן?! משכתי, דחפתי, גלגלתי בפראות, הזדקרתי בטיסה ישרה ובפניה, ביקשתי ממנה להעביר במפתיע לסרק שתראה איך המטוס יודע לנחות לבד בשדה המתאים, וטלטלתי כל טלטול אפשרי במגבלות המטוס, החוק וההיגיון. הבחורה התמוגגה, חייכה ואולי גם צחקה. למרות שציפיתי לשמוע "פסיכים לגמרי הזקנים האלה..", היא רק גרגרה בהנאה.

בדרך לעזיבת האזור בבצרה היא לא שאלה אותי למה אני לא מדריך ולכן גם אני לא שאלתי אותה למה היא לא נערת ליווי. ולמרות זאת נחתנו בבטחה.

כשהתכופתי לחבר את רצועות הסוודר בו אנו עוטפים את המטוס שלא יצטנן בלילה, זכיתי לנשיקת איזון בלחי השנייה. במטוס המוני יש כנף תחתית ולכן לא היה לי במה לתקוע את הפדחת...

כמה חשבתי על הטיסה הדמיונית הזו מאז, בעיקר לאור ריבוי התאונות עם טייסי בטחון או עם שני טייסים ותיקים ששניהם יודעים את התורה, או ששניהם חושבים שהם יודעים את התורה.

רק טיסות בטוחות לכולנו.

יִזְהַר נֹוִי
י"ו כ' ע"ו